

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvenredni nedelji in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.

TELEFON ŠTEV. 552.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Stara vlada.

Ko je bila po korupcijski debati izglasovana vladi nezaupnica in ko je skupščina sprejela pozitivno antikorupcijsko resolucijo, je vse pričakovalo, da smo v Jugoslaviji na pragu novih dogodkov in da se prične odločen boj proti korupciji. V zvezi s tem pa je tudi vse pričakovalo, da dobimo novo vlado.

To se ni zgodilo, pa čeprav smo prišli že tako daleč, da je bil Davidovičevcem uradno ponujen vstop v vlado. Čeprav ne bi bila vlada, sestavljena iz radikalov, radičevcev in Davidovičevcev najbolj idealna, bi bil z njo vendar tako zelo okrepljen demokratični element, da bi pomenila brezdvojben napredek in da bi jo že zaradi tega pozdravili.

Toda pogajanja so se zaradi neodjenljivosti radikalov razbila in dobili smo staro vlado. Le malokdo bo od te rešitve navdušen, razočaranje pa bo splošno, če bo tudi tretja Uzunovičeva vlada, ki se smatra za definitivno, tako vladala, ko prejšnja Pašičeva. Zakaj ni v tem zlo, če je ostala zunanja slika vlade neizpremenjena, zlo postane šele tedaj, če bo vladalo v vladi takšno mrtvilo, kakor tedaj, ko je načeloval vladi stari Pašić.

Z visokim proračunom je dobila vlada od ljudstva vse, kar ljudstvo sploh dati more. Kdaj pa bo ljudstvo tako srečno, da bo moglo reči, da je tudi vlada ljudstva dala vse, kar je mogla? Kdaj bodo vzpostavljene vse občinske avtonomije, kdaj prične vlada s stanovanjsko akcijo, kdaj dobimo že tolikrat obljubljeno izenačenje zakonov in kako se bo zaključila velika protikorupcijska akcija?

Vse to in še mnogo drugih vprašanj stavi ljudstvo vladi in na ta vprašanja pričakuje ljudstvo skorajšen in zadovoljiv odgovor. In če tega odgovora ne dobi, potem se naj vlada tudi ne čudi, če postajajo nezadovoljni elementi zopet močnejši in če so pri občinskih volitvah v Dalmaciji komunisti napredovali. Nedejlo vlade je najmočnejši argument za nezadovoljstvo, iz katerega črpajo vse ekstremne stranke svojo silo.

Slovenski listi pišejo, da pomeni nova vlada popolno kapitulacijo radičevcev. Videz daje morda tem listom prav. Toda naše mnenje je, da nimajo vladni radikali prav nobenega vzroka za triumf. Notranji boj v radikalni stranki še ni dovršen in ne more biti dokončan, če vladni radikali ne krenejo na novo pot. Rešitev krize dokazuje, da so ostali vladni radikali na stari poti in pri starih metodah. Da pa je ta pot napačna, je že več todah. Da pa je ta pot napačna, je že več todah. Da pa je ta pot napačna, je že več todah.

Tudi iz tega stališča je treba presojati novo vlado. Če bi bili vladni radikali na višku dolžnosti, bi oni sami sprejeli resolucijo dr. Šibenika in skupini Ljube Jovanovića bi izšli iz rok najmočnejše orožje. Tako pa je dobila ta skupina novo orožje in razčiščevanje v radikalni stranki se mora nadaljevati. In nadaljevalo se bo tako dolgo, dokler ne bo dokončano. Šele potem pa tudi dobimo ono rešitev, ki jo vsa država želi in ki bo vsemu jugoslovenskemu narodu res v korist.

Do tedaj pa preostane za vse demokrate le ena dolžnost: zbirati čete, da bo v odločilnem trenutku zmaga pripravljena in s tem tudi izvojevana.

JOVANOVIČEV KLUB NARAŠČA.

Beograd, 18. maja. Včeraj je vstopil v klub Ljube Jovanovića tudi še poslanec Gjuro Hadžija iz južnega Banata.

Vlada RR obnovljena.

MESTO PAVLA RADIČA VSTOPIL V VLADO ŠIBENIK.

Beograd, 18. maja. Ker so se razbila pogajanja med demokrati in radikali, ni preostalo drugega, kakor da se napravi sporazum med R in R. V tem pogledu je bilo nekaj sestankov med Preko in Puceljem na eni strani ter med Uzunovičem na drugi strani. Proti večeru je bil dosežen sporazum, da se vzpostavi vlada RR, ki se razlikuje od prejšnje le v tem, da pride na mesto Pavla Radiča dr. Stan-ko Šibenik.

Ob pol 9. zvečer je odšel Uzunović na dvor in pred tem izjavil, da gre h kralju in mu predloži bilanco današnjega dne. Na dvoru je ostal Uzunović do 9.20. Potem je tam kralju o poteku pogajanj, o neuspehu z demokrati in o uspehu z radičevci. Hkrati je predložil kralju v podpis ukaz o ostavki ministra Pavla Radiča in ukaz o postavitvi ministra dr. Šibenika.

Ko je odhajal z dvora, je Uzunović izjavil novinarjem: Pri pročiščevanju situacije se je pokazalo, da je bilo glasovanje od 14. maj rezultat nesporazumljenja. To se je dalo ugotoviti takoj po odglasovanju še v sami narodni skupščini. Takoj drugi dan so to tudi s pristojne strani potrdili. K temu je prišla še izjava predsednika HSS, da sta bila pravzaprav oba predloga za prehod na dnevni red ista in da bi bil lahko sprejet tudi predlog dr. Radonjića. Sploh, da se situacija ni izpremenila, oziroma da vlada ni izgubila večine. Navzlic vsemu temu je bila dolžnost vlade, da predloži svojo ostavko, predno bi še svet iz takega gla-

sovanja izvajal momentane posledice. Takoj pa, ko je bil konzultiran predsednik narodne skupščine, mi je bila dana naloga, da prej, nego se sprejme ostavka, proučim položaj. Iz rezultata naj bi se videlo, ali je potrebno, da se sprejme ostavka ali ne. Kakor vidite, bo vlada o teh dogodkih obvestila predsedništvo narodne skupščine in čez nekaj dni se bo nadaljevalo delo v narodni skupščini. Dovolili se bodo zakoni in posli, ki so vam znani. Takrat pa se bomo pogosto videli.

Na vprašanje, ali ostane Pavle Radić v vladi, je Uzunović odgovoril, da je ostavka sicer preklicana, vendar pa je Pavle Radić iz posebnih razlogov osebne narave predložil ostavko na položaj ministra za agrarno reformo. Njegova ostavka je bila sprejeta in na njegovo mesto pride dr. Šibenik.

Uzunović je nato odšel v predsedništvo narodne skupščine, kjer sta ga že čakala Pucelj in dr. Šibenik. Dr. Šibenik je bil nato v navzočnosti Uzunovića in župnika Wagnerja zaprisežen.

Ko je dr. Šibenik odhajal, so mu novinarji čestitali ter ga vprašali, kdaj prevzame svojo službo. Odgovoril je, da se bo to šele videlo.

Drugi ministri ne bodo zapriseženi, ker njih ostavka ni bila sprejeta. Tudi državni podtajniki ostanejo vsi isti kakor doslej.

Ob 11. je Stefan Radić odpotoval v Zagreb.

Demokrati odbili radikalne zahteve.

Beograd, 18. maja. Včeraj popoldne so se nadaljevali razgovori ob 4. Na razgovor so se sestali radikalni ministri in konferirali. Uzunović je odšel s te konference, da sprejme delegate, ki so prihajali na razgovore. Nekaj pred 6. sta prišla na razgovor tudi Preka in Pucelj. Do 7. se ni nič vedelo.

S konference radikalnih ministrov je odšel dr. Ninčić ob 4. in pol na dvor, kjer se je mudil do 5. in tričetrt. V imenu Uzunovića je kralju razložil, kako je z razgovori. Po povratku dr. Ninčića z dvora je pozval Uzunović k sebi dr. Kumanudija. Ta okolnost, da se razgovarja dr. Kumanudi in ne Ljuba Davidović, se je komentirala tako, da situacija slabo kaže za demokrate. Med tem časom so imeli tudi demokrate sejo. Razpoloženje je bilo precej dobro. Izgleda, da demokrate včeraj niso forsirali vstopa v vlado. Oni namreč trde, da ne bodo vlačili radikalov iz zagate. Poleg tega je glavna ovira v zakonu o korupciji. Demokrati nočejo popustiti nič od svoje zahteve in vztrajajo na tem, da se ta zakon sprejme, medtem ko radikalom sploh ni za tak zakon. Demokrati so zahtevali od Uzunovića jamstvo, da bodo vzeti, ako pride do volilne vlade, v to vlado in da bi volitev ne izvedli, kakor se je to doslej vedno godilo, samo radikali. Tako se zdi, da se je Uzunovičev načrt z demokrati pokvaril. Splošno mnenje je, da ne bo prišlo do vlade z demokrati in tudi ne z muslimani, ker odklanjajo bosanski radikali vsako sodelovanje z njimi.

Ob 7. je prevladalo obče mnenje, da pride zopet do RR vlade. Radikali so trdili, da bo v tej vladi ostal dr. Nikić, ne pa Pavle Radić. Mesto Pavleta Radića je bilo ponudeno Preki, a ta se je zahvalil za zaupanje. In tako bi naj prevzel mesto ministra za agrarno reformo dr. Šibenik. Med 6. in 7. uro se je opazilo, da je odšel na dvor Miša Trifunović. Po-

zneje je izjavil, da je bil samo v maršalatu dvora. Ob 7. je šel k Uzunoviću. Novinarjem je izjavil: Grem k Uzunoviću po odgovor. Ko se vrnem, bom povedal več. Medtem je prišel dr. Kumanudi in izjavil: Vlada še ni odgovorila na naše pogoje. Uzunović misli, da bo lahko dal odgovor za pol ure.

Sinoči ob 8. je bil predsednik demokratskega kluba dr. Kumanudi sprejet drugič od Uzunovića. Uzunović mu je povedal, da ne sprejme zahtev demokratov in mu izročil pismo, v katerem obžaluje, da njih pogoji niso mogli biti sprejeti. V pismu je tudi rečeno, da so izjave predsednika vlade, potem prehod na dnevni red po predlogu Radonjića in motivacija predsednika vlade jasen dokaz, da vlada ne bo skrivala nikogar pred kazensko odgovornostjo in da bo podvela zakonite in druge mere za pobijanje korupcije in da zaradi tega ni nikake stvarne potrebe, da bi se zopet bavili s tem vprašanjem. Demokratska stranka je sprejela prehod na dnevni red, predložen od dr. Šibenika, in se izrekla za anketo kot edino po poslovniku določeno pot.

Kumanudi je to pismo nesel v klub in ko je bilo to pismo priobčeno v klubu, je bil prelom definitivni. Uzunovića so demokrate obvestili, da se ne pogajajo več za sestavo vlade.

Ob 8. in pol so bili poklicani novinarji v demokratski klub, kjer je bilo prebrano sporočilo, v katerem se opisuje, kako je prišlo do pogajanj med Uzunovičem in demokrati in kakšne zahteve so stavili demokrate za vstop v vlado. Demokratski klub je zahteval, da vlada javno izjavi: Kazenska preiskava naj se takoj javno izvede, in sicer glede dejanj, ki so navedena v interpelacijah.

Ker Uzunović teh zahtev ni hotel sprejeti, so demokrate naznanili, da so se pogajanja razbila.

Popolna izolacija SDS.

Beograd, 18. maja. Politična situacija je še vedno v rokah Uzunovića, ki mu je poverjen mandat za sestavo vlade, kakor bi se mu zdelo primerno. Govori se, da ima mandat tudi za volilno vlado, ako bi ne imel uspeha s poslovno vlado. Kralj želi, da izginejo z dnevnega reda vsakodnevni konflikti, ki pretresajo politično in gospodarsko življenje.

Opozicija gleda simpatično na akcijo Nikole Uzunovića. Okolica Ljube Davidovića nima nič proti Uzunoviću in je pripravljena z njim delati, zahteva samo, da se sprejmejo nekateri zakoni kot nujni. Najslabše se godi v celi situaciji samostojnim demokratom, ki se ne morejo orientirati, ker jih nihče nič ne kliče in ne vpraša, kakor da bi jih ne bilo. To lažijo se s tem, da bodo prišli na koncu in da se bodo vsi poskusi izjavili, oni pa bodo potem tisti, ki bodo rešili situacijo in državo.

S situacijo so nezadovoljni tudi klerikali, ki jim prav nič ne ugaja postopanje demokratov in muslimanov, ki žele iti v vlado z radikali in z radičevci. Demokrati so za to, da gredo v vlado. Skupina Voje Marinkovića, Koste Timotijevića in Koste Kumanudija je postala zelo aktivna in zahteva vstop v vlado, medtem ko stavi skupina Voje Veljkovića težke zahteve, da bi se onemogočil ta vstop, ker ta skupina ne želi sodelovanja.

Radičevci pristajajo na vse zahteve radikalov. Preka je sporočil Uzunoviću, da se Pavle Radić strinja s tem, da ne ostane nadalje v vladi, ako bi se to zahtevalo. Na njegovo mesto naj bi prišel Preka. Dr. Nikić vodi posebno akcijo in se ne smatra več za člana kluba. Zelo se je opazilo, da je dr. Nikić konferiral s Svetozarjem Pribečevićem in da ima v zadnjem času pogostoma sestanke z ljudmi iz opozicije.

KOMUNISTI V DALMACIJI NAPREDOVALI.

Beograd, 18. maja. Uzunović, Maksimović, dr. Ninčić in dr. Srškić so včeraj imeli sestanek, na katerem je Uzunović poročal o pogajanjih s skupinami, ki naj bi vstopile v vlado. Maksimović je poročal o volitvah v Dalmaciji. Ministri so izražali svoje nezadovoljstvo nad tem, da so se ojačili komunisti.

ODBITA ZAHTEVA G. PAŠIĆA.

Beograd, 18. maja. Na poziv g. Nikole Pašića, naj oni poslanci, ki so šli za Ljubo Jovanovičem, odlože svoje mandate, so mu ti odgovorili, da mandatov ne odlože, ker jih tudi niso prejeli agitirajoč v imenu Pašića. Oni so postali poslanci radikalne stranke zaradi svojega posebnega delovanja med narodom in ostajajo še dalje radikali.

WITOS POBEGNIL NA POZNANSKO, KJER PRIPRAVLJA AKCIJO PROTI PILSUDSKEMU.

Praga, 18. maja. Po vesteh, ki so došle sem, vlada v vsej Poljski popoln mir. Ni še znano, kaj bo ukrenil Witos. Pilsudskemu se ni posrečilo internirati Witos, ki je pobegnil v Poznanj, kjer pripravlja akcijo proti Pilsudskemu.

POLJSKI PARLAMENT SE SESTANE 28. MAJA.

Varsava, 18. maja. Z največjo napestostjo pričakujejo sestanka parlamenta, ki je sklican za 25. t. m. Takrat se bo volil predsednik republike. Sodijo, da bo izvoljen sejmski maršal Rataj.

Pan-Evropa.

Piše A. G.

Pan-Evropa in — Rusija.

Rusija je tudi za panevropsko gibanje ena izmed petih svetovnih sil. Ali ako je celo Jugoslavija strašila s »Obznanom« vsakogar, ki bi bil obdolžen kakih skrivnih simpatij do Rusije, potem se ne smemo čuditi, ako razvijajo Panevropejci naslednje nazore in mnenja o razmerju do Rusije:

Starogrške razmere so v mnogočem slične evropskim. Grki so bili politički razcepjeni, ali v eno kulturno epoto so jih družili: jezik, vera, historičsko-mitiške tradicije, skupni narodni epos, olimpijske igre, amfiteatre in misterije. Ta nadarjeni narod pa je bil politički slep. Sparta, Atena in Tebe so se nepréstano teple med sabo za hegemonijo. Perzijske vojne so jih počasnó združile v skupni obrambi, ali potem so se mesarili v peleponeški vojni, uničili so grško kulturo in gospodarstvo. Spartanci niso dolgo triumfirali, Thrasybulos je Atene sicer osvobodil, ali hegemonijo so zadobili Tebanci po uspešnih Epaminondasa in Pelopidasa. Ali tudi slava Tebe je bila kratka, kajti na severu je vstajala barbarska — Macedonija. Kralj Filip je Macedonijo pogrnil in začel je že ogrožati grško samostalnost. Proti macedonski nevarnosti je vstal Demostenes in v obrambo domovine je začel propagovati panheleniško federacijo. Vsa njegova zgovornost ni pomagala, lokalni nacionalizem je bil močnejši. (Takrat se je zdelo Grkom invazija Macedoncev prav tako paradokсна, kakor še danes mnogim Evropejem — ruska nevarnost!). Panhelenizem ni zmagal — in Grška je propadla z zmago Filipa pri Chaironeji: Tebe porušene, Atena potlačena, Sparta pa je postala nepomembna vas.

Taka grška Macedonija je za Evropo — Rusija. Dočim je Evropa razcepjena na 26 držav in še vedno suverena, je Rusija enoten politički kompleks, ki je po obsegu štirikrat večji od Panevrope in po prebivalstvu za dva najmočnejša Evropska naroda (mislijo Nemčijo!).

Rusija je na suhem edini sosed Evrope: Turški ostanek ne šteje. Rusija je že s samo svojo eksistenco veden strah za Evropo: evropsko vprašanje se osredotočuje v ruskem problemu. Glavna skrb Evrope je, da zabrani rusko invazijo, za kar pa je edino sredstvo: Združene države Evrope. Zgodovina postavlja Evropo pred alternativo: ali se združi preko vseh sedanjih narodnostnih sporov v peto evropsko silo, ki bo vredno stala v družbi ostalih štirih, ali pa postane plen Rusije. Tretje možnosti ni!!

Od Petra Velikega dalje je Rusija vedno na poti proti zapadu. Prusija in Avstrija sta bila zidova proti ruskemu prodiranju. V rusko-turški vojni se je hotela Rusija tistemu zidu izogniti in z mirom v St. Stefanu je prišla Rusija na Egejsko morje. Evropa se je prestrašila in združeno je podprla Turke: znani berlinski kongres je uničil vse ruske pridobitve. Zato pa se je Rusija pridružila sovražnikom Nemčije in Avstrije, prišla je svetovna vojna, ki je porušila evropski zid proti Rusiji. Nove države, ki so se vrinile med Rusijo in Evropo, niso sposobne, da bi mogle prevzeti vlogo Nemčije in Avstrije, t. j. vlogo mejne obrambe proti Rusiji: kateri je vsak čas odprta pot proti Reni. Alpam in Adriji. Ta pot bi bila le etapa za nove pohode v zapadno Evropo — in usoda Grčije bi doživela v Evropi novo, povečano budajo.

Kolika nevarnost je Rusija za Evropo, smo videli s — svetovno vojno in potem s — svetovno revolucijo. Ako bi bil Nikolaj Nikolajevič 1. 1915 podjarmil Berlin in Dunaj, tedaj bi on narekoval mir Evropi, ki bi mu bila pod nogami. Češkoslovenska in Jugoslavija bi bili le vazalni državi in Evropa ruska interesna sfera...

Ako bi bil Liebknecht 1. 1919 v Nemčiji zmagal, tedaj bi on pristopil Moskvi. — Italija, Ogrska in Balkan bi mu sledili in Lenin bi bil gospodar Evrope!! — Kakor v dobi carizma, tako tudi boljševiška vojska prekaša evropske, — in Rusija niti ne prikriva ofenzivnih težnj. Njeni voditelji bi radi razbili vse evropske demokracije, norčujejo se s pacifizmom druge internacionale in propovedujejo rdeči militarizem: propaganda z eno roko — v drugi meč!

Evropa mora pomniti, da vsak mir med demokratskimi in sovjetskimi državami je le premirje ob pripravi za novi napad, kajti ruskim voditeljem je pred očmi končni cilj: komunistička svetovna revolucija. In tako se pripravljajo rdeči Rusija, kakor prej bela, na novo preseljevanje narodov po potih Atile in Džingiskana. Evropa se ima zahvaliti za svojo neodvisnost edino le slučaj, da se je ruska vojska prej zrušila nego nemška in da ima Rusija silno posla doma: uničenje ruskih industrij in železnice je ustavilo pohode proti zapadu... Ali čim si Rusija toliko opomore, da spravi Evropo pod svojo odvisnost, ona to tudi izvrši — pa naj bo že rdeča ali bela. Kakšna usoda čaka Evropo po rdeči invaziji, to lahko vemo po vzgledih v Rusiji; v slučaju bele invazije — ne moremo vedeti.

Pred očmi si tako invazijo po vzgledu tatarskega Napoleona v Mezopotamijo: Tamerlan je porušil Bagdad in pomoril 800.000 ljudi brez razlike spola in starosti. Sedanja tehnika v morjenju pa je veliko grožnejša.

in na take možnosti naj malo mislijo v Berlinu, na Dunaju, v Parizu in Milanu in naj svoje fantazije malo napnejo — predno ne bo prepoznal!

Edini smoter vseh Evropejcev brez razlike mora biti, da bo ruska invazija nemogoča. Zmaga rdeče armade bi ne pomenila le konca evropske buržoazije, marveč tudi evropske socialne demokracije. Zmaga bele Rusije bi nikomur ne prinesla sreče: socializem in liberalizem bi bila poteptana in Evropa bi bila kulturnopolitiški pahnjena nazaj v dobo Filipa II. in ni izključeno, da tistim, ki kličejo ruskega Belo Kuna, pride nasproti ruski Horthy, ki jih pomandri!

Edino pametna politika je: voditi napram Rusiji miroljubno politiko, toda pripravljati se za vsako eventualnost, najbolje s solidarnim jamstvom rusko-evropskih mej: s panevropsko defenzivno zvezo proti ruski nevarnosti.

Tak garancijski pakt, kakor so ga sprožili že na genovski konferenci, bi mogel zagotoviti Evropi mir pred Rusijo. Ako Rusija naprej ve, da ob napadu na Poljsko ali Rumunijo trči tudi ob nemške, francoske, italijanske, španske armade, tedaj se stokrat premisli, predno prične take avanture; ako pa vé, da sme računati najmanj na dobrohotno nevtralnost Nemčije, potem so računi vse drugačni!

Tak panevropski garancijski pakt bi pomenil akt državniške modrosti in tudi pravičnosti, — kajti vsak ruski napad na Varšavo, Lvov ali Bukarešto bi bil posredno naperjen tudi proti Berlinu, Dunaju, Parizu. Nemčija, Francija in Italija bi na Dnjestrju branili tudi svoje domače meje!

Nepravično in nemogoče je stališče, naj na pr. Poljska in Rumunija sami prevzameta varstvo Evrope proti tridesetkrat večji državi. Ali tudi oboroževanje po primeru Rusije more Poljsko in Rumunijo uničiti. Zato mora to mejo čela Evropa solidarno braniti!

Drugi predpogoj je: edinstvo evropskih držav. Večni spori med evropskimi narodi slabijo odpornost silo proti Rusiji. Vsak oborožen spor pa bi dal Rusiji priliko, da se vmeša in potem žanje. Rusko vmešavanje v evropske spore more preprečiti edino le: obligatorno razsodišče med evropskimi državami.

Tretja nevarnost za Evropo je... ruska orientacija nekaterih držav: v prvi vrsti Nemčije. Danes (to je bilo pred 2 letoma, ko je izšla knjiga »Pan-Evropa«, a ni dosti drugače tudi — danes) je Nemčija bliže Rusiji nego zapadni Evropi. Z Rusijo je sklenila rapalsko pogodbo (— in pred kratkim znano novo! —), dočim se ni član Zveze narodov. Veliko je Nemcev, ki se nadejajo, da v zvezi Rusije raztegajo — versaillesko mirovno pogodbo.

Naslonitev Nemčije na Rusijo bi napravila Reno za mejo Evrope: ostanek evropske veslesile bi bil le nekaj torzo, morda pod anglosaškimi prptektoratom, in panevropska ideja bi bila pokopana!

Vzrok za tako nemško politiko je — Francija. Čim bolj Nemčija obupava na sporazumu s Francijo, toliko bolj se bliža Rusiji. Zavisi torej od Francije, da reši Nemčijo za Evropo. Saj v sporih med Nemčijo in Francijo mora ostati končni zmagovalac edino Rusija.

Samo pravočasna ustanovitev panevropske federacije more preprečiti take nevarnosti. Čas je za njo ugoden. Ako bi v Rusiji prišla reakcija na krmilo, tedaj bi postala Panevropa nemogoča —!

Evropa je poleg severne Amerike največji industrijski del zemlje, Rusija pa je poljedelska. Rusija potrebuje industrijske izdelke, Evropa potrebuje rusko žito. Zato je med obema potreben velikopotezen sporazum, sicer bo žela edino Amerika od njih spora. Rusija in Evropa potrebujeta druga drugo, da si opomoreta in zagotovita boljšo bodočnost. Ako pa hoče Evropa uspešno tekmovali z Anglijo in Ameriko, mora napram Rusiji nastopiti kot gospodarska enota, kajti dokler je kosajo carinski mejni drogi, ne more vzdržati konkurence. Samotni dnevi v Genovi se ne smejo več ponoviti: nastopiti mora združena Evropa, ki stopi v pogajanja z Rusijo. Seveda se ta združena Evropa odreče za večne čase vsakršnemu vmešavanju v ruske svetovne posele.

Razoroženje je z ruskim vprašanjem v tesni zvezi. Dokler to ni omejeno, Rusija ne razoroži, a dokler je ona oborožena, ostanejo oborožene vse države, za njimi pa vse ostale — in tako dalje!

Rešitev tega circulus vitiosus je: ako Evropa z obligatornim razsodiščem onemogoči medsebojne spore in tudi interevropsko vojno, — in povabi na to ostale veslesile na razorožitveno konferenco za vzgledu one v Washingtonu.

Ker ima Evropa dvakrat več prebivalstva nego Rusija, more združena postaviti tudi dvakrat večjo vojsko, ki bi bila tehniški veliko nad rusko. V takem slučaju bi Rusija spoznala brezumnost vsake vojne z Evropo, bila bi pripravljena na mirno sožitje in na — razoroženje. Temu sledeči moralni in gospodarski napredek bi bil neprecenljiv! Zato čela bi nova, srečnejša doba za vse človeštvo!

Prevrat na Poljskem.

Nenadni prevrat na Poljskem se je končal s popolno zmago maršala Pilsudskega. Po večdnevni krvavih bojih se je Pilsudski s svojimi četami polastil glavnega mesta Varšava, zasedel vse državne urade in staro vlado pregnal. Ko je Vitoševa vlada videla, da se začemjajo tudi vladne čete nagibati na stran

Pilsudskega, se je udala tudi ona in izročila maršalu Pilsudskemu vso oblast. Tudi predsednik Poljske republike Wojciechowski je odstopil.

Po vojaški zmagi je poklical Pilsudski k sebi predsednika poljskega parlamenta Rataja in mu je poveril sestavo nove vlade. Ra-

taj pa je prevzel le začasno ministrsko predsedstvo in je naprosil poslanka Bartela, naj se on pogaja s parlamentarnimi strankami glede sestave nove vlade. Bartel, ki pripada novoustanovljeni stranki delar, je svojo nalogo kmalu uspešno rešil. Nova vlada je sestavljena takole: Minister zaunanje zadeve August Zaleski, za notranje zadeve Młodzia-owski, za vojno maršal Pilsudski, za finance Gabriel Czechowicz, za javna dela profesor Broniewski, za socialno skrbstvo dr. Jurkiewicz, za poljedelstvo Raczynski, za trgovino Gliwicz, za prosveto prof. Pomorski in za pravosodje dr. Makowski. Ministrsko predsedstvo je prevzel posl. Bartel, Rataj pa ostane predsednik parlamenta.

Program nove vlade je program nove stranke dela. Nova stranka se poteguje za pravice malih kmetov, zahteva izvedbo agrarne reforme, je odločno protiboljševiška in se zavzema za popolno avtonomijo narodnih manjšin. Po svojem programu je sedanja vlada golo nasprotje dosedanjih poljskih vlad.

Vse dosedanje poljske vlade so bile ekstremno nacionalne, ki niso hotele niti o Nemcih niti o Čehih, najmanj pa o Malorusih in Ukrajincih nič slišati. V domačem nacionalnem boju so zategadelj potrosile dosedanje vlade več svojih sil kakor je bilo potrebno in se zato niso mogle ozirati posebno na pereče gospodarske in socialne probleme, ki mučijo poljsko državo že od njene obnove naprej. Politični in gospodarski pritisk na Ruse, kar jih je ostalo v poljski državi, je ustvarjal na vzhodni poljski meji med tamošnjim prebivalstvom jako neugodno razpoloženje, ki je utegnulo zaradi ruske neposredne sosesčine enkrat postati poljski državi jako nevarno, večni spori z Nemčijo pa so onemogočili vsak gospodarski promet med Nemčijo in Poljsko. Tudi s sosedno Češko je prišla poljska država večkrat do političnih in gospodarskih konfliktov. Vseled takih razmer se je gospodarstvo na Poljskem moglo tem man razviti, ker ima poljska industrija danes vsled ruske meje zaprt pot na daljni vzhod, poljskim kmetikom pridelkom pa že uspešno konkurira izvoz žita iz sovjetske Rusije. Kljub slabemu gospodarskemu razvoju pa je Poljska morala vsled neprijateljskih odnosov do svojih najbližjih sosedov vzdrževati za njene razmere mnogo premočno armado in večno oboroževanje spada med glavne vzroke finančnega poloma na Poljskem.

Ni čuda, da se je čutilo prebivalstvo, zlasti pa pridobitni sloji na Poljskem, v takih razmerah jako nezadovoljno. Prebivalstvo si je zaželelo političnega miru in mirnega gospodarskega dela. Tega mu pa nobena vlada ni dala. Zato je prišlo prebivalstvo samo do alternative: Ali boljševiška revolucija ali pa — diktatura! Boljševizem bi pomenil zapetno združenje z Rusijo — to so čutile gotovo jako dobro tudi zapadno evropske države — diktatura, po možnosti ogrnjena in prikrita s plašcem demokratizma in parlamentarizma, je pa manjše zlo, ki pa utegne nesrečno deželo vendarle še rešiti.

Zamkrat je zmagala diktatura Pilsudskega. Prihodnost pa bo pokazala, če je Pilsudski kos težavnim nalogi, da Poljsko finančno reši in okrepi.

Politične vesti.

Pred obnovitvijo stare vladne koalicije. Po poročilu, ki smo ga prejeli včeraj popoldne iz Beograda, je jako verjetno, ali celo edino mogoče, da se obnovi stara koalicija med radikali in radičevci. Za obnovitev stare koalicije govori tudi poročilo o pojasnitvi vzrokov zadnjega nesporazuma med obema vladnima strankama. To poročilo pravi, da so radičevci sklenili svojo zadnjo resolucijo glede pobijanja korupcije še pred znamenitim glasovanjem v parlamentu sporočiti Uzunoviću, toda radičevski odposlanec, baje minister Pavle Radić, svoje dolžnosti ni storil in Uzunović o sklepih kluba HSS ni obvestil. O tem sta obvestila Uzunovića poslanka Preka in minister Pucelj, na kar je Uzunović priznal, da je položaj čisto drugačen, če je temu tako. Uzunović je dalje rekel, da mu je jako ljubo, da to vé in je obljubil, da bo tudi svoj klub o vsem obvestil.

Trpka sodba. Ugledna nemška revija »Der österreichische Volkswirt« objavlja v svoji najnovejši številki tudi kratak, jako solidno pisan sestavek o političnem in gospodarskem stanju v Jugoslaviji. Konec članka se glasi: »Brez dvoma pa opazamo znake, da se nekaj obrača. Čeprav je Pašić zmagal nad Jovanovićem, ima vendar vsak človek občutek, odkar ni Pašić večni ministrski predsednik, da se je nekaj obrnilo. Bistven znak izboljšanja se kaže že v tem, da Pašiću ne slede več vsi radikali berzopojno. To se je po treh letih prvič zgodilo. Drug znak izboljšanja je, da drugi ustavni činitelj ne zaupa več Pašiću. Dnevi Pašičeve vsemogočnosti so šli in njegov poraz je glavni pogoj za izboljšanje. Zlo leži sicer globlje, toda Pašić je njegovo goslinnik. Če Pašić izgubi moč, bo prav gotovo bolje.« — Iz vsega sestavka se vidi, da ga je napisal jako dober poznavalec naših notranjopolitičnih razmer.

Zakaj ni pozval Uzunović dr. Korošca v vlado? »Jutarnji list« poroča, da izve iz okolice Uzunovića, da Uzunović zato ni pozval dr. Korošca v vlado, ker bi vlada dobila na ta način preveč federalistično obeležje. Poziv dr. Korošca v vlado bi pomenil koncentracijo. Zato se je Uzunović omejil samo na davidovčevce. — »Morgenblatt« pa poroča, da je dr. Korošec z razvojem dogodkov silno nezadovoljen, ker Uzunović sploh ni iskal stika z dr. Korošcem. Dr. Korošec je izjavil, da je Uzunović dokazal s svojim ponašanjem, da je njegov delovanje Slovencem neprijazno. — »Kje pa je Pribežević? Komaj je izbruhnila nova vladna kriza, so vsi politiki pohiteli v Beograd, da vidijo, kako in kaj da bo. Po domače rečeno se to pravi, da so šli v Beograd pogledat in počakati, ali bodo tudi oni v številu poklicanih ali ne. Časopisna ponorila vedo povedati, da je bilo vsaj poklicanih mnogo, če že ne izvoljenih. Toda Pribežević, o čegar zmagoslavjuh shodih in podobnih političnih zmagah ve »Jutro« toliko pove-

dati, ni bilo niti med poklicanimi! Iskali smo in iskali vsepovsod, kje bi našli tiskano ime Pribežević v poročilu o dvanajstih in konferencah, pa nič, nikjer nič! Zmaga SDS obeta torej biti jako sijajna.

Ljuba Jovanović in tovariši ostanejo radikali. Ljuba Jovanović je v svojem in v imenu svojih tovarišev pisal radikalnemu klubu pismo, kjer pravi med drugim, da ostanejo on in njegovi tovariši še vedno člani narodne radikalne stranke Srbov, Hrvatov in Slovencev in da se smatrajo še vedno za člane radikalnega kluba.

Srbska stranka v Rumuniji. V Temišvaru se je ustanovila v soboto srbska stranka, ki se je nadela nalogo ščititi interese srbske narodne manjšine v Rumuniji. Srbski živelj je posebno močan v onem delu Banata, ki ga je dobila Rumunija. Srbska stranka zahteva za Srbe cerkveno in zlasti srbskim samostanom odvzeta posestva. Nameravana je tudi ustanovitev srbske 4-razredne srednje šole v Temišvaru. Z ustanovitvijo srbske stranke so prenehali vsi dosednji spori med radikali in pristaži drugih srbskih strank, tako da obstoji odselej naprej v Rumuniji samo ena, in sicer srbska stranka.

Agrarna politika na Češkem. Češke agrarne stranke, in to češke in nemške, so se zedinile, da vzakoniijo na uvoz žita obdatno carino. Carino na žito so predlagali sprva samo češki, pa niso prodrli vsled hudega odpora delavskih strank. V kritičnem trenutku so se pa češkimi agrarcem pridružili še nemški agrarci in ludovci. Podpora nemških agrarcev bodo pa Čehi skoro gotovo morali plačati Nemcem z raznimi političnimi koncesijami. Tako je postalo vprašanje carine na žito na Češkem prvovrstno politično vprašanje.

Solska debata v italijanskem parlamentu. V rimski zbornici je v soboto odločno nastopil proti poitalijančevanju slovenske dece v državnih solah posl. Besednjak, ki je ob enem ostro žigosal postopanje laških oblasti s slovenskim učitelstvom. Njegova utemeljena izvajanja pa so našle na fanatičen odpor fašistov, ki so v enomer zatrdjali, da Italija ni narodnostna država. Kako krepke so bile Besednjakove besede sledi iz klčev: »Tega ne moremo dalje poslušati, nehajte! Poslanec Besednjaka je krepko podpiral južnotirolski Nemec Tienzl in s tem dal več vzgled, kako naj sodelujejo narodne manjšine.

Zasliševanje škofa Zadavca. V znani aferi glede ponarejanja frankov na Ogrskem je igral važno vlogo tudi vojaški škof Zadavec, ki je bil v soboto zaslišan pred sodiščem. Škof Zadavec je tajil, da bi bil vedel, da gre za ponarejanje denarja, a neka druga priča je škofu odgovorila, da ne govori resnice. V zagovoru škofa Zadavca pa so zanimive njegove izjave o madžarski iredenti na Slovaškem. Škof Zadavec je rekel: »Visoki katoliški cerkveni dostojanstveniki iz Slovaške so princa Windischgrätz opetovano nagovarjali, naj prične kakšno iredentistično akcijo na Slovaškem. Windischgrätz je res dal za iredento na Slovaškem 1000 funtov Sterlingov. Jaz sam sem iredentiste večkrat zaprisegel, še predvčerajšnjem, kajti madžarska iredenta bo živela, dokler ne dobimo nazaj, kar so nam vzeli.«

Beleške.

PA SO ZMAGALI.

Tudi »Slovenski Narod« je poročal o običajnih volitvah v Dalmaciji. Seveda čisto po esdeersko.

Objavil je predvsem samo volilne rezultate iz srbskih krajev in kjer je Radićeva stranka slabotna. Pa mu tako tudi ni bilo treba poročati o zmagah HSS.

In tako so esdeersarji, če že ne pri običajnih volitvah, pa vsaj v »Slovenskem Narod« zmagali.

Sličnih zmag bodo doživeli še mnogo in naše čestitke jim ne uidejo.

Za rezervne oficirje.

Objave za brezplačno vožnjo v Zagreb ob priliki zbora in razvitja zastave Udruženja rezervnih oficirjev so se pravkar razposale vsem članom, ki so se dosedaj prijavili. Kdor je ne bo prejel, naj jo takoj reklamira. Objava velja samo s člansko karto in za čas od 20. do 28. maja 1926.

Medzavezniško federacijo bojnikov bo na zboru v Zagrebu zastopal angleški polkovnik g. F. W. Abbot, ki se bo ustavil v soboto, dne 22. maja 1925 v Ljubljani, kjer bo gost ljubljanskega pododborja.

Za člane ljubljanskega pododborja bo uprava poslovala v hotelu »Lovački Rog« na Illici štev. 14.

Objava velja za vse potniške in brzovlake: vendar se članom priporoča, da uredijo potne dispozicije tako, da uporabijo sledeče vlake:

1. V soboto potniški vlak iz Ljubljane ob 12.14 uri (s tem vlakom odpotuje uprava);
2. v nedeljo brzovlak iz Ljubljane ob 9. uri;
3. kdor bo šel samo v ponedeljek k razvitiu zastave ter ne bo imel prenočišča v Zagrebu, naj uporabi potniški vlak, ki odide iz Ljubljane v nedeljo ob 23.10 uri ter pride v Zagreb v ponedeljek ob 7.25 uri; ali brzovlak, ki odide iz Celja v ponedeljek ob 4.26. ter pride v Zagreb ob 6.50. uri.

Vsak poznejši vlak bo neprimeren, ker bo zbor za razvitiu zastave že zgodaj jutraj v ponedeljek.

Za povratek se priporočajo sledeči vlaki:

1. brzovlak ob 17.50. uri iz Zagreba — ob 21. uri v Ljubljani;
2. brzovlak ob 20.40. uri iz Zagreba — ob 22.51. uri v Celju;
3. potniški vlak ob 22. uri iz Zagreba — ob 8.25. uri v Ljubljani.

Kdor želi, da se mu za potovanje v Zagreb ali vrnitev domov rezervira prostor v teh vlakih, naj javi takoj pododboru z dopisnico, za kateri vlak se je definitivno odločil in s kateri postaje bo odpotoval. Uprava se bo potrudila, da se vsem tem rezervirajo prostori. Pododbor Ljubljana.

Dnevne vesti.

SAME ZMAGE!

Ko je Radić vstopil v vlado, je pisalo časopisje SDS o zmagi unitarizma, brez katere država ne more obstati.

Ko je Radić izstopil iz vlade, je bila to za samostojno demokratsko časopisje zopet zmaga SDS.

In ko se je zveza RR raztrgala — zopet zmaga SDS, in ko se je zveza RR obnovila — zopet zmaga SDS.

Tako koraka ponosna SDS od zmage do zmage.

Kako se je že zagovarjal veleizdaje obloženi žid l. 1914 pred sodiščem? »Ali sem rekel kdaj, da smo tepeni? Ali nisem rekel, da smo zmagali pri Lvovu, pa sem zopet rekel, da zmagujemo pri Przemyslu, pa sem rekel, da bomo zmagali pri Krakovu, in sem rekel, da bomo zmagali tudi pred Dunajem?«

— Imenovanje volilne komisije za volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. Ministrstvo za trgovino in industrijo je imenovalo volilno komisijo za volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. Za predsednika volilne komisije in volilnega komisarja je imenovalo g. Alberta Levičnika, svetnika viš. dež. sodišča v Ljubljani, za ostale člane volilne komisije pa: g. dr. Miroslava Senekoviča, okr. glavarja v Ljubljani, kot predstavnika mestne občine ljubljanske, g. Ivana Jelačina ml., veletrgovca v Ljubljani, g. Lovra Petovarja, trgovca v Ivanjškoveh, g. Ivana Ogrina, zidar-skega mojstra v Ljubljani, g. Dragotina Korosca, zid. mojstra v Gorenjem, g. Jeana Schreya, industrijalca v Ljubljani in g. Ivana Rebeke, industrijalca v Celju, kot zaup-nike iz kroga trgovcev in industrijcev ter g. Andreja Sarabona, veletrgovca v Ljubljani, g. Jerneja Ložarja, krojaškega mojstra v Ljubljani in g. Josipa Lenarčiča, industrijalca na Vrhniki, kot njihove namestnike. Za zapisničarja volilne komisije je imenoval zborniški konzulent g. dr. Josip Pretnar. — Interesantno je, da ni imenovan noben od gerentov kot zastopnik mestne občine, temveč okrajni glavar dr. Miroslav Senekovič. Ali naj bo to znak bližnje spremembe na magistratu?

— Novoizvoljeni predsednik Trgovske zbornice potrjen. Minister za trgovino, obrt in industrijo je potrdil z odlokom št. 6646-3, z dne 12. t. m. izvolitev g. Ivana Jelačina ml. za predsednika Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

— Kr. italijanski generalni konzulat javlja, da se bodo izdajali tekoni čelaga tekočega tedna v tujakšnji pisarni kr. italijanskega konzulata vsak dan od 9. do 12. ure za obisk postojanske jame vizumi z znižano takso po 10 dinarjev. Vizum bo izdan za tja in nazaj ter bo veljaven 8 dni. Po isti ceni, t. j. po 10 dinarjev na osebo se bodo vidirali tudi skupni potni listi, ako se priglasi za vsako skupino najmanj 5 oseb.

— Rezervnim oficirjem bo izstavil veliki župan brez naplačila takse orožne liste za posest avtomatske pištole in revolverjev kalibra 7 do 9 mm, ako pripada to orožje k predpisani vojni opremi. Tozadevne prošnje so tudi kolektivne proste, priložiti jim je pa treba potrdilo pristojne komande vojnega okrožja, da je prošilec res rezervni oficir in da spada dotično orožje k njegovi vojni opremi. Prošnje morajo vsebovati vse osebne podatke in osebni popis. Za tiskovino orožnih listov je priložiti znesek 3 dinarjev.

— Savez ratnika Srba, Hrvat in Slovena. Te dni so se sestali v Beogradu delegati »Udruženja rezervnih oficirjev« in delegati »Saveza dobrovoljcev«. Na konferenci se je sklenilo, da se združita organizaciji v eno samo, ki se bo imenovala »Savez ratnika Srba, Hrvat in Slovena«.

— Prijave za vstop v učiteljsko službo na srednjih šolah in učiteljskih mariborske oblasti. Izprani absolventi filozofske fakultete, ki nameravajo vstopiti v učiteljsko službo na srednjih šolah ali učiteljskih mariborske oblasti, naj se prijavijo pisмено pri velikem županu mariborske oblasti najpozneje do 20. maja t. l. Podrobnosti glej v »Urodnem listu« št. 44 z dne 12. maja 1926.

— Iz sodne službe. V višjo skupino so pomaknjeni oficirji v področju višjega deželne sodišča v Ljubljani Ivan Budnar, Josip Gernicev, Avgust Juh, Stefan Gombossy, Ignac Klopčič, Josip Lašič, Avgust Mastnak in Josip Turk. — Za pisarniške oficiale so imenovani kancelist Rajko Alt, Ivan Bernotič, Emil Gril, Adolf Grom, Franc Korosak, Miha Maček Anton Novljan in Alojzij Perne.

— Iz prosvetne službe. V višjo skupino sta pomaknjeni profesor na I. državni gimnaziji v Ljubljani Karl Kunc in profesor na gimnaziji v Kranju Josip Mahner.

— Iz državne službe. Za namestnika upravnika državne podkovske šole v Ljubljani je imenovan tajnik veterinarskega oddelka v poljedelskem ministru Stanko Arko.

— Novi zagrebški radio-oddajalec je vzpostavljen. V soboto je oddal prve svoje pošiljke. Nahaja se v Radio-klubu, Markov trg 9. Oddaja prične vsak večer od 20.30. Posredoval bo svojim poslušalcem ne samo dober muzikalen program, temveč tudi najnovejše vesti.

— Dve mesti ekonomskih vežbenikov sta razpisani pri upravi splošne bolnice v Mariboru. Prošnje je vložiti do dne 25. maja t. l. pri vodstvu omenjene bolnice.

— »Norge na Alaski«. V soboto popoldne je prispela »Norge« srečno na Alasko. Pristala je v mestecu Teller, 80 km severno od Nome. Polet od Point Barrova do Tellerja je trajal 68 ur. Amundsen je prevozil povprečno samo 80 km na uro. Zakasnenje so povzročile neugodne vremenske prilike.

— Dunaj-Berlin v petih urah. Prvi uspeh pariških pregovorov glede ugaženja prometa se bo videl že v par tednih. Nekoliko mednarodnih prog se odpravi še meseca junija. Med drugim se ustanovi nova zveza Dunaj—

Berlin preko Prage, dočim se je vršil doslej promet med Dunajem in Berlinom samo preko Monakovega. Z novo progo se skrajša pot za polovico ter bo trajala vožnja samo pet ur. Vožnja bo stala tja in nazaj 32 mark, kar je vsekar se precej.

— Književna hiperprodukcija v Nemčiji. Po uradni statistiki je bilo izdanih leta 1924 v Nemčiji vsega skupaj 28.100 publikacij, leta 1925 pa 37.700. Glede muzikalij je razmerje 3700 proti 5600 leta 1925. Če upoštevamo visoke cene nemških publikacij, je ta porast produkcije vsekar presenetljiv. Medtem pa opažajo nekateri kritiki, da potreba ni v pravem razmerju s tako veliko produkcijo. Za prodajo knjig se ustanavljajo izvedeniška združenja, beletristični spisi žive od oglasov, koncerti bi bili pa brez brezplačnih vstopnic prazni. Pravtako kvaliteta produkcije nikakor ne odgovarja kvantiteti; pisatelji se preživljajo težko, zato producirajo preveč, pri tem trpi naravno prava književnost. Sport in kabaret povzročata književnosti škodljivo konkurenco.

— Enakopravnost moža in žene pri razporekah na Turškem. Turški parlament je ukinil zakon, po katerem je imel mož pravico, da je odpustil svojo ženo s tem, da ji je enostavno izjavil pred dvema pričama, da jo odpusti. S tem je uvedena na Turškem glede razporek med možem in ženo enakopravnost.

— Zaposlenje žensk v ameriških tobačnih tovarnah. V tobačnih tovarnah Zedinjenih držav je zaposlenih 50.684 žensk, a samo 18 tisoč 444 možkih.

— I. Mednarodni kongres kritikov se je vršil te dni v Parizu. Sestali so se zastopniki 20 narodov. Obravnavali so o profesionalnih vprašanjih, brez posebnega programa. Po končanem zborovanju so obiskali prva pariška gledališča. Mesto Pariz jih je pogostilo. Kongres se je zaključil z banketom. Kongres so se udeležile med drugimi tudi delegati iz sovjetske Rusije in Japonske. Imel je značaj prijateljskega sestanka, na katerem se je ustanovila povoljna atmosfera, ter so se začele tehnične priprave za bodoče delo. Nemci se kongresa niso udeležili. Z ozirom na to je bilo sklenjeno, da se ima vršiti prihodnji kongres, prihodnje leto, v Salzburgu. Salzburg smatrajo Francozi za nekaj nevtralnega terena, radi česar upajo, da bo mogoče tam izpolniti organizacijo tudi z Nemei. Sicer je pa kongres popolnoma uspel.

— O veliki poplavi v Moskvi priobčujejo sovjetski listi zanimive podrobnosti. Predsedništvo moskovskih svetov je objavilo oklice, s katerim pozivlja prebivalce poplavljenih delov mesta, da naj se obračajo na poplavno komisijo ali pa na okrajne sovjetce, da jim preskrbe začasna stanovanja, toda iz poročil je razvidno, da te oblasti niso v stanu, da bi spravile vse poplavlence pod streho. Poplavljeni deli mesta so zastraženi po vojaštvu. Na vogalih so nalepljeni plakati, ki groze za slučaj tatvin in ropov ter iz-gredov, ki se v zadnjem času vedno bolj množe, s strogi kazni. List »Izvestija« opisuje položaj v moskovski okolici. V Kolomni ob Oki, enem od pritokov Volge, je grozilo uničenje veliki tovarni. Oblast je poslala na lice mesta poseben vlak vojaštva, ki je razstrelilo velikanske kupe ledu ob zidovih tovarne z dinamitom ter tako odstranilo nevarnost, da bi led tovarno porušil. Nato se je peljalo vojaštvo v Klin, kjer je ogrozila iz bregov izstopivša Sestra vodni stolp in hidropostajo. Tudi tu so pomagale dinamitne patrone. Vasi Terehovo in Mjevniki sta bili obdani okrog in okrog z vodo. Kmetje bi bili vsi poginili, da jih ni rešil pravočasno oddelek pionirjev. V Moskvi stoje številne tovarne in skladišča pod vodo. Na večih progah električne cestne železnice je ukinjen ves promet, tako da je nekaj višje ležečih mestnih delov izoliranih. Podobna poročila prihajajo tudi iz drugih ruskih mest. Škoda je ogromna.

— Avtomobilska nesreča. Iz Berlina poročajo: Na cesti med Schönfeldom in Rüdowom je zavozil neki avtomobilski izvozeček, ki je bil očividno pijan, v okrog 200 mož broječi sprevod neukolnskega društva bivših bojevnikov ter povzročil 11 oseb. Tri med njimi, najstarejši veteran društva, 82 letni rentir Krause, so obležali na mestu mrtvi, dva druga sta v smrtni nevarnosti. Sofer je skušal s avtomobilom pobeogniti, toda množica ga je dohitela ter ga s palicami in dež-niki tako pretepla, da so ga morali prepe-ljati v bolnico. Potniki so jezi ljudstva pravočasno ušli.

— Kijevska policija na zatožni klopi. V Kijevu se je pričel te dni monstreproces. Na zatožni klopi sede skoraj vsi bivši uradniki kijevske policije, ki so izvrševali svoje funkcije v letih 1922 do 1925. Lopovi so nastopali kot kaka roparska tolpa. Policijski predsednik Kovalenko je izvršil ob priliki areta-cije sedaj njegov namestnik Fradko. Zasluga tega policaja je, da je bila vsa kijevska policija v onem času okužena od korupcije. Preganjal je vsakega uradnika, ki se ni dal podkupovati ter ni delil daril z njim. O metodah policijskega izsiljevanja poroča »Pravda«: Soproga policijskega šefa je hodila iz trgovine v trgovino ter nalagala trgovcem »davke« v prilog svojega moža. Če ljudje niso pravočasno plačali je odredil šef policije zoper nje hišne preiskave. Policaji so razdrli v lokalih pod, zabranili, da bi se bila dajala gostom jed in pijača ter nadle-govali goste. Največji lopov je bil šef krimi-nalne policije Gorski. On in cela vrsta njegovih uradnikov, so bili v najhujši zvezi z zločinci, od katerih je prejemal v dar ukrade-ne zlate ure, broše itd. Zvezo med njim in tatovi so vzdrževali posebni posredovalci, med njimi znana tatca Sevcenko, ki je bila obenem žena bandita Munška in šefa krimi-nalne policije Gorskega.

— Velik škandal v berlinskem kinu. Te dni je prišlo v berlinskem kinu »Ufa-Palast« do velikega škandala. Predvajal se je

ameriški film »Pohlep po denarju«. Film je bil tako slab in amerikansko solzav, da se je leto občinstvo pri najbolj sentimentalnih me-slih iz vsega grla hrohotati, tuliti in žvižgati. Škandal je bil tolikšen, da je morala uprava predstavo prekiniti ter vrniti obiskovalcem vstopnino.

— Demon alkohol. Nikola Basarić, orožniški pripravnik in Josip Pribanić, orožniški kaplar, oba v Ivanu, sta ves dan popivala. Pribanić je sicer miren človek, če se pa napije, postane živina. Ker je postajal čimdalje bolj razburjen ter jel vseprek izzivati, ga je hotel odvesti njegov tovariš v orožniško vojašnico, da bi se nekoliko prespal. Ko pa sta dospela do vrat, je izzval Pribanić brez vsakega poudarka preprij, sunil Basarića dva-krat v prsa, nato mu mu pa potisnil bajonet v trebuh. Prihitela je patrulja, ki je odvedla pobesnela orožnika v zapor. Dasi je bil zvezan na rokah in nogah, je razrušil v za-poru peč in polomil mizo. Basarić, ki so mu izstopila vsled sunka z bajonetom čreva, je drugi dan v bolnici v silnih bolečinah umrl. Zanimivo je, da se je izrazil Pribanić par dni pred dogodkom, ko je moral aretirati nekega pijanca, »da so to najbolj nesrečni ljudje na svetu.«

— Švicarski Landru. Švicarske oblasti preiskujejo že par dni zločine bivšega elektro-monterja Kaufmanna, ki je obdolžen, da je umoril večje število žensk. Kaufmann že več let ni ničesar delal. Preživil se je z ženi-timi goljufijami. Potom časopisnih oglasov je izvajal možnost željne ženske s pri-hranki — večinoma že bolj »zrele« — v svojo past. Doslej sta dva slučaja nepobito do-kazana, tako da jih Kaufmann ni mogel uta-jiti ter je priznal v polnem obsegu. Oblasti pa domnevajo, da ima Kaufmann na vesti še celo vrsto drugih zločinov, kajti poizvedo-vanja so ugotovila, da je izginilo v dotičnih krajih tekom zadnjih let 18 služkinj, ki so imele prihranke, brez sledu.

— Ne uvidim, zakaj bi vas ne ustrelil. V Cincinnatiju se je odigral te dni originalen umor. Bivši predsednik neke akcijske druž-be Charles A. Dalton se je pojavil v pisarni družbe pri svojem nasledniku Harryju Land-seidelu ter se spustil z njim v pogovor, tekem katerega je dejal novemu predsedniku: »Ne uvidim, zakaj bi vas ne ustrelil. Dovolj časa sem premišljal. Ustrelim vas!« Te besede je izpregovoril Dalton tako mirno, da se ni nih-če niti najmanj razburjal. Nenadoma pa je potegnil iz žepa samokres ter oddal na Landseidela štiri strele. Navzoči podpred-sednik družbe je hitel po policijo, ko pa je ta prišla, je našla atentatorja v mlaki krvi umirajočega. Izvršil je samomor. Tudi Land-seidel bo umrl. Oba industrijalca sta igrala v Cincinnatiju veliko vlogo.

— Vsem članom UJNZ in železničarjem. Včeraj je umrl nenadoma naš tovariš Jager Ivan, knjigovez državnih železnic v Mariboru. Pogreb pokojnega se vrši v torek dne 18. t. m. ob 15. uri iz mrtvašnice pri Sv. Krištofu v Ljubljani. Pozivamo železničarje, da se čimnaveč udeležijo pogreba, da dostojno iz-kažemo čast pokojniku. — Pokrajinski odbor UJNZ.

Ljubljana.

— Članstvu »Ljubljanskega Sokola«. V Kamniku je preminul bivši odbornik ljubljanskega Sokola brat Anton Slatnar, ki je bil voljen nad 40 let v sokolski orga-nizaciji. Pozivljamo članstvo, da se pogreba, ki se vrši danes ob 16. uri od Sv. Krištofa k Sv. Križu, v čim večjem številu udeleži v krogih. Zbirališče ob pol 16. uri pred Narodnim domom. — Odbor »Ljubljanskega So-kola«.

— Dva samomora v Ljubljani. Predvčerajšnjem so našli na nekem drevesu na Gradu obešenega 27-letnega knjigoveza Ivana Jagra iz Maribora. Vzrok samomora utegne biti duševna potrtost. — Istega dne je skočila pri Gameljnih v Savo 55-letna vdova, Ljublančanka Emilija Haring. Njenega trupla še ni-so našli. Vzrok samomora je bila živčna bolezen, in potrtost radi izgube premoženja, ki je doletela pokojnico v zadnjem času.

Prav lepa izbira

pomladanskih in letnih oblek za gospo-de, krasni izdelki modernih krojev, se nudi gospodom pri tvrdki

Drago Schwab, Ljubljana

Maribor.

m— Mesto plač — redukcija. Beležimo, da osebe prosvetnega oddelka v Mariboru do danes 18. t. m. še ni prejelo svojih rednih mesečnih prejemkov. Da se pokažejo oseboju, da je vendar še v neklih spiskih zabeleženo in da se »zadevna točna evidenca« še ni odpra-vila, kar je mislilo in moralo misliti osebje prosvetnega oddelka, ker za nakazilo me-sečnih prejemkov na njih urgence doslej ni bilo nikakega odziva, je prejelo v soboto 15. t. m. po svojem šefu prosvetnemu inspek-torju dr. Leopoldu Poljancu vest, da se s 1. junijem osebe oddelka reducira na dve tretjini, kar je ministristvo odredilo pravkar telefonskim putem. Da se osebe, ki tako tež-ko čaka na svoje bore pare, ki jih ima prejeti še za ta mesec, nekateri celo za pretekli me-sec, pozdravlja še pred izplačilom dolžnih prejemkov z redukcijo, je pač nerazumljivo in brezsrčno.

m— Trgovcem na znanje. Zveza trgovskih gremijev ima konec meseca junija t. l. svoj občni zbor in je dobil trgovski gremij v Ma-riboru nalog, da pošlje za to zborovanje svo-je predloge, ki pridejo na dnevni red ter se bo o njih razpravljalo. Zato vabi Gremij vse trgovce, ki imajo kake želje in zahteve, da mu jih čimprej sporoče.

m— »Jadranska Straža« podočbor v Mari-boru priredi v četrtek dne 20. t. m. ob 20. uri zvečer v prostorih Narodnega doma akade-

mijo z orkestralnim, recilacijskim in pevskim sporedom ki ga izvajajo mariborski učiteljski-niki. Mariborsko prebivalstvo poseti to pri-reditev v najlepšem številu, ker je to propa-ganda za naše morje.

m— Slavnostni koncert v mariborskem gle-dališču. Tolek 18. t. m. ob 20. uri zvečer pet-indvajsetletnica umetniškega delovanja gospe Berte Bukšekove. Premijera »Marije Stuart«.

DRUŠTVO UČITELJEV GLASBE.

Izredni občni zbor.

Ker je bil prestavljen društveni podpred-sednik Srečko Kumar na glasbeno akademijo v Zagreb in je vsled tega odložil svoj mandat, je bil izvoljen na izrednem občnem zboru za podpredsednika dosedanj tajnik prof. Rado Prosenec, za tajnika prof. Ad. Gröbming in za njegovega namestnika prof. Josip Brnobič.

Po občnem zboru se je vršil prijateljski sestanek, ki je bil namenjen odhodnici prof. Srečka Kumara. Zbralo se je nekaj ožjih pri-jateljev in bili so navzoči skoro vsi člani in vse članice društva. V imenu društva se mu je zahvalil predsednik prof. Bajuk za neštete in neprecenljive zasluge, za katere mu ostane društvo trajni dolžnik. Kumar je bil najizdat-nejši sotrudiak takoj ob osnutku prvih smer-nic za ustanovitev društva. On je bil tisti, ki je med prvimi prav razumel veliki pomen naše organizacije in spoznal pravo perspekti-vo bodočnosti. On je bil največji, neutrudljivi propagator skupnega dela. Nikdar utrudljiv pri delu, neizčrpen v idejah, preko meje po-žrtvovalen in nesebičen v boju, vedno pred očmi le dobrobit slovenske domovine in slo-venske pevske umetnosti, vedno se boreč le za pravico in poštenje. Ni je bilo misli, pri kateri ne bi bil sodeloval, ni je bilo ideje, pri kateri ne bi bil takoj aktivno posegel vmes. Ni samo zamislil velike ideje pevskega zbora homogeno zaokrožene inteligentne odinice, prevzel je nase tudi težak del organi-zacijskega in pretežni del strokovnega dela. »Vse to, kaj si društvu bil, Srečko, bomo še le videli, ko bomo skušali zamisliti veliko zev, ki bo zijala za teboj. Društvo se od tebe ne more posloviti, ker te ne more pogrešati, manjka mu na poti k cilju ravno takih delav-cev kot si ti, ki so prežeti idealizma, ki so prožni, dovzetni za vse dobro, plemeniti in odkriti. Zato se od tebe danes ne poslavlja-mo, temveč ti samo želimo: Vso srečo na novem mestu do tedaj, da se vrneš. Zato ti ne kličemo: Z Bogom, temveč Na svidenje!«

V imenu tovarišev se mu je zahvalil za iz-redno požrtvovalno delo posvečenemu celokup-nosti vseh prof. Prosenec: »Ni moči izbrisati iz naših src tebe, ki si živel preveč za druge in premalo zase. Ni moči izbrisati iz zgodo-vine slovenskega življa tvojih zaslug tam onstran ... Solčna brda danes ne smejo go-voriti, a prišel bo čas, ko bodo jasno govo-rila tvojo dolžno hvalo: Zgodovina je zapisa-la tvoje delo, dasi javnost o tem ničesar ne ve in še ne sme vedeti. V svojem delu nisi nikdar videl sebe, temveč le druge, in za to svoje nesebično delo nisi nikdar pričakoval, še manj pa prejel plačila. Odhajaš za drugimi tudi ti. Vidi, pripravljali bomo razmere, ki te bodo vredne!« V iskrenih besedah se je zahvalil Srečko tovarišem z obljubo, da ne bo med brati Hrvati nikdar pozabil drage Slo-venije ne lepe Ljubljane, ne dragih tovari-šev in tovarišic. Pozabiti in, če treba, izjokati pa hoče vse prestane krivice.

Ko smo se v mirni noči razšli smo šteli: Talih, Brezovšek, Trošt, Kumar...

VIII. KONGRES UDRUŽENJA JUGOSLO-VANSKIH NARODNIH ŽELEZNIČARJEV.

Letos se vrši od 4. do 7. junija vsakoletni kongre UJNZ v naši beli Ljubljani.

Spored kongresa:

4. junija: 1. Ob 11. uri sprejem delegatov na glavnem kolodvoru.
2. Ob 15. uri začetek zborovanja delegatov v dvorani Narodnega doma.
5. junija: 3. Ob 9. uri dopoldne nadaljeva-nje delegatskega zborovanja.
4. Ob 17. do 19. ure promenadni koncert »Sloga« v Zvezdi.
5. Ob 20. uri veliki koncert Narodno želez-ničarskih glasbenih društev »Drave« in »Slo-ga« v veliki dvorani hotela Union. (Po kon-certu se vrši v dvorani družabni sestanek.)
6. junija: 6. Od 8. do 9. ure (v nedeljo) sprejem gostov in tovarišev došlih iz cele dr-žave na glavnem kolodvoru. Odhod z godba-na na čelu na prostor kongresa v Narodni dom.
7. Slavnostno zborovanje vseh delegatov in udeležencev članov. Začetek ob 9. uri 30. min.
8. Od 11. do 13. ure promenadni koncert »Drave« in »Sloga«.
9. Popoldne ob 16. uri pričetek veselice na vrtu Narodnega doma z sodelovanjem godb »Drave« in »Sloga«.
7. junija: 10.) Ponedeljek ob 7. uri izlet (kdor se ga hoče udeležiti) s posebnim vlak-om v Kamnik. Povratek iz izleta popoldne. Ob 17. uri odhod delegatov in gostov.

Občni zbor »Soča«.

V soboto, dne 15. t. m. ob pol 9. se je vršil V. občni zbor društva »Soča«. »Soča« je te-kom svojega delovanja postala eno naših naj-marljivejših društev, zlasti v kulturno-propa-gandnem oziru. Številna predavanja so med njenim članstvom pogljobila zanimanje za mnoga znanstvena in socialna vprašanja ter tvorila obnem vez med tukajšnjimi Primor-ci in ostalim občinstvom. Društvo je dalje skrbelo tudi za zabavo svojih članov, o čemur pričajo mnoge zabavne prireditve.

Po delu in skrbi za člane služi »Soča« lahko za vzgled ostalim društvom.

Občni zbor je otvoril ob lepi udeležbi dru-štveni predsednik dr. Dinko Puc, ki je kon-statiral sklepčnost, nato pa podal predse-dniško poročilo. Dr. Puc je ugotovil, da se položaj bratov v Primorju slabša dan za dnem, zlasti pa tlačni primorske Slovence hud gospodarski pritisk s strani brezobzirne fa-sistovske vlade. Wilsonova načela ne veljajo za Primorce. Na čast našemu narodu pa je

treba priznati, da vstraja na svojem mestu in da je zvest naši narodni misli.

Dalje je dr. Puc govoril o položaju v naši državi, ki sicer ni takšna kakor bi si želeli, vendar je upati da se bo s časom izboljšala. V primeru z drugimi nasledstvenimi državami je Jugoslavija še ena najsolidnejša.

Zasluga »Soče« je, da se je ugled Primorcev v novi domovini dvignil. »Soča« je danes priznana kot oficijelna zastopnica vseh tukajšnjih Primorcev. Njene vrste se množijo vsled neprestane emigracije. Naloga društva »Soče« je drugačna kakor ona »Jugoslavanske Matice«. »Sočina« naloga je, da vrši neprekinjeno propagando za naše neodrešeno ozemlje.

Društvo je vršilo vestno svojo kulturno in karitativno nalogo. Predsednik dalje ugotovi razveseljivo dejstvo, da je zbrano okoli »Soče« sedaj mnogo mladine.

Sledilo je tajniško poročilo dr. Lulika. Društvo je imelo v zimski sezoni 19 predavanj (Narodni Dnevnik) je o večini teh predavanj prinesel daljša poročila, dalje je društvo priredilo 6 izključno zabavnih prireditelj; odborovih sej je bilo 13. »Soča« je imela v preteklem letu 1836 članov, njeni agilni podružnici v Novem mestu 78 in v Bohinjski Bistrici 40. Snuje se organizacija »Primorski dom«, nad katero ne bo imela »Soča« nikake ingerence, pač pa bo propagirala idejo ustanovitve skupnega primorskega doma. Društvo je imelo tri odseke: veseličnega, predavateljskega, oba pod spretnim vodstvom g. Stifilgoja, ter gospodarskega, ki je mnogo pomagal v socialnem pogledu za primorske družine.

Predsednik dr. Puc se je nato spomnil umrlih članov, katerim v čast so navzoči vstali.

Blagajnik Stifilgoj je podal blagajniško poročilo. Občni zbor je izrekel vsemu odboru absolutorij s pohvalo. Pri volitvah so bili izvoljeni: za predsednika dr. Puc, za podpredsednika prof. Bačič, v ostali odbor pa tudi dosedanj tajnik dr. Lulik in blagajnik Stifilgoj.

SPORT.

Estonec Tammer, tretji zmagovalac v dviganju roč na pariški Olimpijadi, je sunil s prostim dvigom na prsi 145,5 kg in postavil s tem nov estonski rekord.

Mednarodna ženska federacija za lahko atletiko je oficijelno priznala sledeče svetovne rekorde: tek na 250 m Palmer (Anglija) v 33,8 sek., tek s pregrajami na 85 m: Aulauze (Francija) v 13,2 sek., štafeta 4x75 m: Češkoslovaška v 40,2, met krogle z eno roko: Vidlakova (Čehosl.) 32,56 m, met kopja (z obema rokama): Olmerova (Čehosl.) 53,14 m in Pianzola (Švica) 54,14 m, skok v višino brez naleta: Dupuis (Francija) 1,16 m, z naloženo: Green (Anglija) 1,524 m. Svetovni rekord v metu diska od Konopacke (Poljska) 33,405 m in več nemških rekordov ni bilo priznanih, ker ti dve državi nista članici federacije.

Dirka okoli Piemonta. Po velikih uspehih, ki jih je imel v zadnjem času ital. čampionissimo Costante Girardengo, je bilo pričakovati, da bo dobil tudi to dirko. Boj na 293 km dolgi progi se je vršil z največjo srditostjo in šele 50 km pred ciljem se je posrečilo mlademu Italijanu Alfredu Binda, da se je ločil od grupe vozačev in prišel kot prvi na cilj v 11,38. Drugi je bil Giovanni Bremzo v 11,41 in tretji Girardengo v 11,43.

V dirki okoli Kölna (250 km) je zmagal Švicar Suter v 8:21:42. Drugi je bil njegov rojak Nötter, ki je prišel na cilj samo za pol kolesa za Suterjem; amater Dumm je vozil 8:44:11.

Amerikanski zamorski bokser Jack Johnson, ki je bil pred kakimi 15 leti najboljši bokser na svetu, je pozval Argentince Firpo na match. Vendar pa ni pričakovati, da se bo Firpo temu pozivu odzval, ker ima vendar premalo šans proti Johnsonu, dasi ravno je ta že prekoračil 48. leto.

Polet okoli sveta hoče poizkusiti sedaj tudi italijanski letalec Pinedo, ki noče zapustiti za španskimi letalci. Izbral si je naslednjo progo: Iz Rima v Gibraltar, od tod v Casablanca (Maroko), Dakar v Senegam-

biji, Pernambuco v Braziliji, Rio de Janeiro — Buenos Ayres — od tod čez kordiljere v Santiago de Chile — Panama — San Francisco — oloče Aleuti med Azijo in Ameriko — Behringova cesta — Vladivostok — Singapore — Calcutta — Aden — Suez — Rim.

Dirka okoli Italije. V soboto je pričela vsakoletna velika dirka okoli Italije na 3462 km v 12 etapah. Startalo bo 253 kolesarjev, število, ki doslej še ni bilo nikdar doseženo. Med udeleženci najdemo najznamenitejše italijanske dirkače: Girardengo, Binda, Brunezi, Linari. Nekaj drugih, med njimi Gai, Ballani, Bottechia in Aimo se dirke ne bo udeležilo, ker so drugam angažirani.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA ponedeljek, 17. maja 1926.

Vrednote: Celjska posojilnica d. d., Celje, den. 193, bl. 194, zaklj. 194. Blago: Jelovina (smreka-jelka), rezana na živ rob od 12-12, 15-17, 16-21, 18-22, 18-23, 18-24, 19-25, 19-26, od 4,50 do 8 m, feo vag. meja, 3 vag., den. 620, bl. 650, zaklj. 630. Trami merkantilni, od 4-5 do 9-11, feo vag. meja, 1 vag., den. 330, bl. 330, zaklj. 330. Borove deske, paral., l. 24 in 38 mm, od 20 do 31 cm, 4 m dolž., feo vag. Sušak, 2 vag., den. 650, bl. 650, zaklj. 650. Borovi remeljni, ostrorobi, l. 48-48, 48-98, 48-150 mm, 4 m, feo vagon Sušak, 1 vag., den. 660, bl. 660, zaklj. 660. Koruza, suha, zdrava, feo vag. Novi Sad, 1 vag., den. 134, bl. 134, zaklj. 134. Koruza inzulanka, gar. zdravo prispetje, feo Postojna traza, 5 vag. den. 175, bl. 175, zaklj. 175.

Zagreb, dne 17. maja. Devize: Newyork ček 55.558—56.858, London ček 275.888 do 277.088, Pariz 172.18—174.18, Praga 167.8 do 168.8, ček isto, Curih ček 1096.048—1100.048, Milan 207.14—208.34, Dunaj ček 800.65 do 804.65, Berlin 1351.4—1355.4.

Curih, dne 17. maja. Beograd 9.115, Newyork 517.25, London 25.1725, Pariz 15.675,

Praga 15.33, Milan 18, Bukarešta 1.85, Dunaj 73.05, Berlin 123.1125, Sofija 2.74, Budapešta 0.007225.

Pelet na severni tečaj in senzacijselnost žurnalistike.

Z vsem povdarmom je treba že enkrat ugotoviti, da so ekspedicije na severni tečaj v današnji dobi časopisnih senzacij prav tako predmet spekulacije na bedasto senzacijselnost morda kot še marsikaj drugega. Ameriški in angleški listi so financirali že marsikatero ekspedicijo na severni tečaj, za katero znanstvene organizacije ali pa vlade niso imele denarja, ker ni bilo pričakovati znanstvenih uspehov. Za te namreč tem listom ni šlo. Treba jim je bilo samo živce dražeti poročili, lovskih scen, in če mogoče, tudi par majhnih katastrof. Par takih od ameriških časopisnih trustov subvencioniranih »raziskovalcev« je prišlo na Grenlandiji v konflikt z danskimi oblastmi, ker so provocirali spopade z Eskimi. Pred vojno je poslal neki ameriški časopisni trust nekega kapitena Willscotta na ekspedicijo v Grenlandijo. Tam pa mu je bilo premrzlo in prenevarno, zato je ostal ves čas v neki lukii na enem od Shetlandskih otokov, severno od Angleške, ter pošiljal od tam najkrajše poročila, kako prodira proti severnemu tečaju — dokler ga ni razkrinkala angleška časopisna konkurenca kot sleparja.

Od bolj znanih raziskovalcev severnega tečaja je imel prvi Peary, ki je vzbujal tik pred vojno s svojo trditvijo, da je razkril severni tečaj, največjo pozornost — svoj lasten presbiri, ki je predelaval njegova »poročila«, da so bila godna za tisk ter jih trolil po svetu. S pomočjo tega tiskovnega biroja si je pridobil Peary ogromno premoženje ter goljufal ljudi še dolgo časa potem, ko je bilo znanstveno dokazano, da njegova poročila ne »drže«. Njegov konkurent Cook je prodal svoja originalna poročila nekemu velikemu ameriškem časopisnemu trustu za težak denar. Pozneje je sam trdil, da jih ni bilo niti več spoznati...

Jack London:

Morski vrag.

»Ej, nič,« je dejal Wolf Larsen izogibajoče. »Mislim sem samo, da bi bil rad kaj iztaknil.«

Dimačevi tovariši so se na vso moč krohotali. Kapitan bi ga bil ubil in prepričan sem, da bi bila kri tekla, da ni bila Maud Brewster zraven. In baš njena navzočnost je omogočila Dimaču, da je ravnal, kakor je. Bil je preveč oprezen in obziren človek, da bi si nakopal Larsenovo jezo ob času, ko si je ta jeza mogla dati duška na način, ki je bil jačji od besedi. Bal sem se že, da nastane boj, tedajci pa se je začel klic krmarja, ki je rešil cel položaj.

»Dim, hoj!« se je glasil klic.

»Na kateri strani?« je zaklical Wolf Larsen nazaj.

»Prav za nami, gospod.«

»Nemara bo ruska ladija,« je pripomnil Latimer.

Njegove besede so naredile, da se je na obrazih lovcev prikazal nekak strah. Če je bila ladija v resnici ruska, potem je mogla biti samo križarka. Dasi so lovci navadno samo približno vedeli, kje se ladija nahaja, so se vseeno zavedali, da smo bili v neposredni bližini mej prepovedanega morja; po drugi plati pa je bil Wolf Larsen znan kot tatinski lovec. Vse oči so se vprle vanj.

»Popolnoma varni smo,« jih je uverjal in se nasmejal. »To pot ne bo treba iti v rudnike, Dimač. Povem vam pa — stavim pet zoper eno, da je ladija Macedonija.«

Njegove ponudbe ni nikdo vzprejel, pa je nadaljeval: »In v tem slučaju stavi deset zoper eno, da se zbirajo črni oblaki.«

»Ne, hvala,« je dejal Latimer. »Ne maram izgubljati denarja, vseeno mi pa je cela reč vseč. Kadar sta vidva z bratom namerila drug na drugega, se še ni prigodilo, da ne bi bilo praske. Dvajset zoper eno stavi na to.«

Tem besedam je sledil splošen krohot, kateremu se je tudi Wolf Larsen pridružil; obed se je mirno nadaljeval; zahvala za to gre meni; ravnal je namreč ves čas tako grdo z menoj, se mi rogal, me poniževal, da sem se ves tresel od togote, katero sem komaj dušil. A vendar sem se zavedal, da se moram brzdati zavoljo Maud Brewsterjeve; za to sem prejel plačilo; ko so se namreč najine oči ujele za bežno sekundo, so mi njene oči govorile: »Pogum, pogum!«

Odšli smo od mize na palubo, kajti parnik je bil dobrodošel dogodek, ki je prekinil enakomernost morja, po katerem smo vozili; povrh tega je prepričanje, da se snidemo z Larsencvim bratom, ki so mu rekli »Smrt Larsen« in njegovo Macedonijo, povečevalo splošno vznemirjenje. Močni veter in veliki valovi, ki so se vzdignili prejšnji popoldan, so se bili vse jutro polegali, tako da je bilo sedaj mogoče spustiti čolne v morje, da bi šli na lov. Lov je obetal biti dobičkanosen. Iz za zore smo vozili po morju, kjer ni bilo videti enega morskega psa, sedaj pa smo namerili na veliko čredo.

Dim je bil še več milij za nami, vendar se nam je

hitro bližal, ko smo spuščali čolne v morje. Razkropili so se in vozili v severni smeri. Zdajpazdaj smo videli, da je eden ali drugi spustil jadra, slišali strele in videli, kako se je jadro zopet razvilo. Živali je bilo obilo, veter se je polegal, vse je bilo ugodno za dober lov. Ko smo obrnili ladijo, da bi prišli v odvetno lego z zadnjim našim odvetnim čolnom, smo našli morje takorekoč posuto s spečimi morskimi psi. Še nikdar jih nisem videl toliko; ležali so v skupinah po dva, tri ali več in spali.

Izpod dima se je polagoma prikazovalo ladijino telo. V resnici je bila Macedonija. Skozi daljnogled sem čital njeno ime, ko je komaj miljo daleč na desni strani vozila mimo nas. Wolf Larsen je ves besen gledal ladijo, Maud Brewster pa je bila radovedna.

»Kje pa so tisti črni oblaki, o katerih ste s tako gotovostjo rekli, da se zbirajo, kapitan Larsen?« je vprašala veselo.

Pogledal jo je in dobra volja mu je za hip razvedrila obraz.

»Kaj pa ste mislili, da se zgodi? Da pridejo na našo ladijo in nam vratove porežejo?«

»Nekaj takega,« je priznala. »Veste, lovci na morske pse so zame nekaj tako novega in neznanega, da se lahko vsega naadam.«

Prikimal je z glavo. »Docela prav, popolnoma prav. Vaša zmota je, da se niste nadejali najhujšega.«

»Kaj pa more biti še hujše kot to, če nam porežejo vratove?« je vprašala naivno presenečena.

Najboljša, najcenejša
kolesa in šivalni stroj
so edino

Petelinčevi

znamke

Gritzner, Adler, Phönix

Blizu Prešernovega
spomenika za vodo.

za dom, obrt in industrijo. Pouk brezplačen, ugodni plačilni pogoji. Tudi na obroke. Večletna garancija.

Josip Petelinc, Ljubljana

Od dobrega
najboljše je
švicarski
pletilni stroj

DUBIED

KOKS-ČEBIN

Wolfova 1/II. - Telef. 56.

Vrtnarske zadeve

posreduje

Goikova „Vrtnarska šola“ v Kranju.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 para, debelo tiskano
Din 1.-.

Otomane

najfinejše izdelave v damastu 700 Din, v blagu 800—1000 Din, modroci iz najfinejše trave 250 Din in vsa tapetniška dela najceneje Rud. Sever, Gosposvetska cesta 6.

Proda se

posestvo s hišo in nekaj zemljišča v Zagorju ob Savi št. 112 po ugodni ceni. — Katarina Pitzman.

Oglašujte v »Narodnem Dnevniku«!

Za v Prago

priporoča podpisana tvrdka vse

telovadne oblačilne
potrebščine

za člane, naraščaj in deco. — Solidno in lepo izdelani kroji po najnižji ceni. Zahtevajte cenike!

BRATA CAPUDER

LJUBLJANA

Wolfova ulica 1/II.

Za birmo

ure, zlatino, in srebrnino kupite po ugodnih cenah pri tvrdki

IVAN PAKIŽ, Ljubljana
Stari trg št. 20.

Več tisoč
cvetlic

za okrasitev oken, balkonov, cvetličnih gredic (tepih), kakor tudi za okrasitev javnih prostorov, restavracij, postaj, pokopališč itd. Priporočljiv si mene, vrtnar, Ljubljana, Gradišče št. 12.

TISKARNA „MERKUR“
TRG. IND. D. D.

Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časopise, lepake, brošure, posejnice in razglednice. Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge uradne tiskovine. Lastna knjižgoveznica.

LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552